

De woonkamer van het ZMC

Papieren vogeltjes, nepkaarsen, een hip dekbedvertrek; dat zijn geen accessoires die je in een ziekenhuiskamer verwacht. Toch gebeurt het regelmatig dat een patiënt in het Zaans Medisch Centrum een levensverwachting van minder dan een week te horen krijgt. Als de patiënt dan nergens anders terecht kan, wordt zijn of haar kamer getransformeerd tot een aangename plek om afscheid te nemen: 'Het voelt meer als een woonkamer.'

Christel Jans-Pfrommer, anesthesioloog bij het ZMC, hoort bij het TOPZ-team: Team Ondersteuning Palliatieve Zorg. Dat is een groep van artsen, geestelijke verzorgers en verpleegkundigen die zich bezighouden met palliatieve zorgverlening. Nu is palliatief een heel duur woord, maar het betekent letterlijk 'verzachting'. Deze artsen, zoals Christel, hebben elk hun eigen specialisme waarmee zij patiënten adviseren die uitbehandeld zijn voor de desbetreffende aandoening of ziekte. „Deze patiënten hebben kans om gebruik te maken van het mobiele hospice,

mocht de inschatting zijn dat ze snel te komen overlijden.”

Christel werkt al zeven jaar in het ZMC, het TOPZ-team bestaat net iets meer dan drie jaar. Palliatief consulente en oncologie-verpleegkundige Karin Eikenaar nam samen met haar collega's het initiatief om een mobiele hospice op te zetten. Dit is onderdeel van de zorg die het TOPZ-team verleent. Maar het is niet een keuze die men maakt, het is een laatste uitweg. Als de terminale fase aanbreekt en een patiënt minder dan een week te leven heeft, komt de optie van de mobiele hospice in zicht. „Vaak zitten de hospices vol, of de patiënten kunnen niet meer naar huis omdat het risico om de patiënt te vervoeren te groot is. In dergelijke gevallen kunnen we van de ziekenhuiskamer een aangename kamer maken met behulp van materialen uit de mobiele hospice unit. De sfeer is dan niet zo klinisch en steriel”, aldus Karin.

Zieke patiënten die palliatieve zorg nodig hebben kunnen mensen zijn die kanker of bijvoorbeeld een herseninfarct hebben gehad. Christel legt uit dat de duur van de palliatieve fase kan variëren en iets anders is dan de terminale fase: „We weten dat we ze niet meer kunnen genezen, maar we kunnen ze wel zorg bieden om alle symptomen te verzachten. Dat kan best lang duren.”

Drieluik

Maar het is niet zo dat de hospice unit elke dag gebruikt wordt: „Ze zitten nog in de opstartfase, we zijn hier pas een paar maanden mee bezig. Sindsdien hebben we een kleine twintig mensen mogen verwelkomen in een hospice-kamer”, vertelt Karin. De kamer is in tegenstelling tot de 'normale' ziekenhuiskamers goed en sfeervol belicht, met meerdere lampen en (nep)kaarsen. Er zijn ook plantjes en bloemen aanwezig.

De schoonmoeder van Sandra Geugjes Duarte Centeo (46) is de eerste patiënt die in een mobiele hospice-kamer in het ZMC heeft gelegen. Ze lag bijna twee weken in het ziekenhuis, na gevolgen van longkanker en uitzaaiingen. De laatste vijf dagen van haar leven spendeerde ze in de mobiele hospice. „Mijn schoonmoeder is vorig jaar op zestigjarige leeftijd overle-

den. Wij kenden elkaar al twintig jaar”, vertelt Sandra. Ze raakt zichtbaar emotioneel, de tijd dat Marianne in het ziekenhuis lag was een moeilijke tijd voor haar schoonfamilie en haarzelf: „Ik had een bijzondere band met haar.”

Karin vertelt dat Marianne in haar laatste dagen graag nog één keer naar buiten wilde: „Dus hebben de verpleegkundigen haar meegenomen naar de daktuinen. Toen kon ik snel de kamer inrichten.”

Kil

Sandra is al jaren werkzaam bij het ZMC. Zij werkt op de begane grond bij de receptie en bij de beveiliging. „Voor mij was het heel dubbel. Want ik was hier meer dan tien uur per dag toen Marianne hier lag, en als ik het even niet meer trok dan ging ik naar beneden. Maar dat is ook mijn werkplek. Het voelt dan ook zo kil. Maar het mobiele hospice gaf juist een warm gevoel, het is heel mooi. Het is meer een woonkamer. Dat gaf mijn schoonmoeder ook een heel goed gevoel.” Deel van de mobiele hospice-uitrusting is een drieluik van een strandaanzicht. „Daar was ze dol op. Daaronder hadden we ook familiefoto's gezet”, vertelt Sandra. „Ze bleef er maar naar kijken. Er mocht ook niemand voor staan. 'Alsof ze zo door de zee kon worden meegenomen', zei ze dan.”

Tot nu toe heeft het team alleen maar positieve reacties gehad op de hospice unit, het is ook een persoonlijk proces. „De palliatieve kant is vooral gericht op verlichting, en ik zie het als hele mooie en complete zorg; er is ook aandacht voor de mens achter de symptomen. Dat is wel een wezenlijk verschil”, vertelt Christel.

Karin is al bezig om een tweede hospice unit aan te schaffen. De bloemen worden verzorgd door de dichtstbijzijnde bloemist, Fresh Flowers. Ook is het binnenkort mogelijk om een bed aan het ziekenhuisbed te koppelen. Deze koppelbedden worden gedoneerd door Stichting Roparun. Er is veel welwillendheid tegenover het initiatief: „Onze mobiele hospice is in principe van gedoneerd geld bekostigd via onze hoofdsponsor het Associatie Uitvaartfonds. We kregen ook een Koran van een

Sandra Geugjes Duarte Centeo, Karin Eikenaar en Christel Jans-Pfrommer in een mobiele hospice-kamer.

FOTO: WIM EGAS

'De mobiele hospice unit geeft een warm gevoel'

beginnend leerling-verpleegkundige. Die behoort samen met de Bijbel nu tot de vaste inhoud van de kar." De mobiele hospice maakt je verdriet niet minder. „Maar het geeft je wel een geborgen gevoel.”

Frederique Teillers

'Was de mobiele hospice unit er maar eerder'

Frederique Teillers

Zaandam ■ De mobiele hospice unit in het ZMC is steeds meer aan het leven in het ziekenhuis zelf. „De gesprekken vanuit artsen worden anders.”

„Iedereen heeft wel eens iemand verloren in het ziekenhuis”, vertelt initiatiefnemer en consulente Karin Eikenaar van het Zaans Me-

disch Centrum (ZMC). „Dus als mijn collega's van allerlei afdelingen dan horen over het mobiele hospice, dan zeggen ze: 'O, was dit er maar eerder.' Karin is 'helaas' niet de bedenker van het mobiele hospice. In het Groningse ziekenhuis UMCG hebben ze ook de voorziening, maar dat Hospice Care genaamd. „Ik zag een filmpje over de Hospice Care. Daarin spraken ze ook over onderzoek, want

zij hebben het al een paar jaar. Het bleek dat de artsen zich anders opstellen, omdat al het technische wegvault. Hun patiënten naderen het einde, dus de artsen hebben dan andere gesprekken in een sfeer waar minder druk op staat.”

De artsen van het TOPZ-team werken vrij technisch. Per patiënt wordt er gekeken naar hoe de laatste levensfase zo comfortabel mogelijk kan verlopen. „Wij werken

via vier domeinen: het lichamelijke, psychische, geestelijke en sociale domein. Bij de wekelijkse vergadering hebben we voor alle vier domeinen aandacht terwijl we de zorg bespreken voor de patiënten”, vertelt arts Christel Jans-Pfrommer. „Er is ook onderzoek gedaan naar de kwaliteit van leven met de juiste palliatieve zorg. Als die als erg goed wordt ervaren, dan kunnen de mensen zelfs langer leven.”